

Fazekasné Fenyvesi Margit

ötlet **tár**

A beszédhanghallás fejlesztése óvodában, iskolában

Játék- és feladatgyűjtemény

A BESZÉDHANGHALLÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

A fejlesztés eredménye a beszédhangok hallási megkülönböztetése lesz, amely attól is függ, milyen életkorú a gyermek, azaz az anyanyelv elsajátításában mióta és hogyan vesz részt. Az óvodások és az iskolások hibázási jellege eltér. *Lőrík József* (1992) megállapítása: az óvodáskorban nem csupán gyakoribbak a beszédhangok hallási megkülönböztetésének nehézségei, hanem aki hibázik, az a beszédhangok több tulajdonságának differenciálásában is sikertelen. Az iskolai és az óvodai terápia ezért más jellegű. Ugyanazon célt szolgáló gyakorlatok másképpen megvalósítható feladatot jelentenek egy tanítónak, mint egy óvodapedagógusnak. Az óvodában a spontán gyakorlási lehetőségek kihasználására számtalan alkalom nyílik, míg az iskolai munkában ez inkább a tanórákra korlátozódik. A fejlesztési lépések alkalmazkodnak a kétfajta szituációhoz: a hangoztatás és a felismerés – fejlesztési idejük főleg az óvodára esik – sok mozgással jár, és egész csoportos formában is megvalósítható. A fejlesztés utolsó lépése, a differenciálás kisebb csoportokban, vagy egyéni részvétellel optimális, ami jól alkalmazható az iskolai helyzetekhez.

A készség fejlesztése akkor lesz eredményes, ha a gyermekek napi rendszerességgel, 5-10 perces időtartamban játszhatnak a hangokkal. A fejlesztés némileg eszközigényes (hívóképek, játékok, képsorozatok), gyűjtőmunkát feltételez. A javasolt játékoknál az is szempont volt, hogy minél kevesebb előkészítésre és szabálymagyarázatra legyen szükség.

A HANGKÉPZET KIALAKÍTÁSA

A beszédhanghallás fejlődési anamnéziséből látható, hogy az óvodáskorú gyermekek számára a beszédhang kezdetben önállóan nem létezik, így előkészítés nélkül nem tudnak megoldani hangzódifferenciálási feladatot. A sikeres megkülönböztetés egyik feltétele, hogy tudják, mi az, amit differenciálniuk kell, tisztában legyenek a szavak alkotóelemeivel, a hangokkal. Ez az implicit szint, a beszédhanghallás felismerésének fejlesztése.

Első lépése a hangoztatás, hangutánzás, a beszédhangok önálló létezésének bemutatásával a hangképzet kialakítása. A hangképzetet, mint bármely más képzetet, a szenzoros és motoros receptorok töltik fel információkkal. Ezekből idegrendszerünk kiválasztja a beszédhang lényeges tulajdonságait, amelyek majd reprezentálni tudják az adott hangot. Az absztrakció után következik az általánosítás. A gyermekek a hangképzet tulajdonságait az aktuálisan hallható hangra

vonatkoztatják, azaz felismernek és differenciálnak. Egyszerűbb a tevékenység, ha hosszan ejthető réshangokról van szó (pl. *sz* hang) Ezeket tetszőleges időtartamban és hangerővel produkálhatjuk, és nem áll fenn a toldalékhangos képzés veszélye. Zárhangok (pl. *b* hang) önálló ejtése már nehezebb, mert a zöngéesség érzékeltetése kísérlőhang megjelenésével jár. Segít a hangképzet kialakulásában az is, mennyire látható az artikuláció mozdulata. Egy ajakhangot (pl. *m* hang) könnyebben utánoznak a gyermekek, mint egy szájtéren belül képzett, mediális hangot (pl. *k* hang). Az erőteljesebb artikulációs mozgások örömeért a gyermekek spontán helyzetekben szívesen hangoztatnak magánhangzókat, a mássalhangzókat ejtése viszont jobban köthető állathangokhoz (maci, liba, malac stb. hangja), tárgyak (autó, motor stb.) és jelenségek (szél, mérges cica stb.) hangjaihoz. Valamennyi hang önálló hangoztatásának eszközei a hangutánzó játékok, amelyeket tetszés szerint lehet ismételni. A hangoztatást – az eddig is jól ismert hangutánzó gyakorlatoktól eltérően – egyre inkább a hang önálló kiejtésével kérjük (pl. a kakas hangja csak *k*, és nem kukurikú). Növeli a motivációt, ha olyan jelképet találunk, amely a 3–6 éves gyermekek érzékeléséhez közel áll. A hangutánzó gyakorlatok mozgással összekötve, frontális formában, minden gyermekkel elvégezhető, már kiscsoportos korban is. A gyakorlás árnyaltságát fokozza a hangképzés időtartamának és hangerejének változtatása, különböző szituációs helyzetekben.

A beszéd felfogása elsősorban hallásunk segítségével történik, de az akusztikus percepcióhoz optikai inger is társul, a beszédszervek folytonos mozgásának vizuális észlelése más jellegű segítséget biztosít a hangképzet kialakításához. Az akusztikus inger mellett, a vizuális és motoros észlelésre támaszkodó jelzéseket a többszörös megerősítés választhatósága kedvéért javasoljuk. A beszédhanghallás fejlesztésében fontos szerepe lehet a tapintás útján történő beszédhangészlelésnek is. Segítségével megerősített érzékelést biztosíthatunk kinezteziás-taktilis oldalról. Ilyen lehetőségek például: zöngéesség érzékeltetése gégefőre, hátra és/vagy arcra helyezett ujjakkal, állkapocs mozgásának követése arcra helyezett két tenyérrel, azaz a hangképzés zártságának és nyíltságának bemutatása, esetleg nazális képzési mód során az orrporcok rezgésének követése, illetve kézfej segítségével a levegőáramlás sajátosságainak megfigyelése.

A kézmozdulatok során az egytagú betűket egy, míg a kéttagúakat két kézzel vagy ujjal jelezzük. (*Fazekasné Fenyvesi*, 2019).

A hangképzésre vonatkozó instrukciók az artikulációs mozdulatokat erőteljesebbé teszik, a hangképzet kialakulásához további információkat adnak, és segítik a helyes hangejtést. A hangoztató gyakorlatokat bevezethetik, és kísérlhetik artikulációs mozgásokat fejlesztő feladatok. Ennyivel meg kell elégednünk a hibás képzés ellenére is, mert az artikuláció korrekciója már logopédiai kompetencia.

A **l** hangot élményhez társítjuk, a *Kisgömböc* című mese segítségével, amelyben a kisgömböcöt a padláson a gerendára akasztva tartották, majd onnan leesett. Megfigyeljük a nyelvmozgást: „tegyük a nyelvünket a szájpadrásunkhoz, és most ejtsük le!” Hallani szeretném hosszan, most pedig röviden is!

46. KELJ FEL JANCSI, NE SÍRJ!

Játék a *l* hang utánzására: Egy gyermek jajgat, a szemét dörzsöli. Egy másik odaáll elé, és azt mondja: „Kelj fel Jancsi, ne sírj!” A másik felel: „Nem sírok, ha elénekled a Cirmos cica jaj (vagy bármelyik másik) dalt lá-lá-val.

47. HIDEG-MELEG

Valamilyen tárgyat letakarunk/eldugunk valahová. A kiküldött gyermeknek meg kell keresnie a „hideg-meleg” játék szabályai szerint, de nem a hideg-meleg szóval segítenek, hanem halkabb vagy hangosabb hangoztatással. Ha megvan, ő is hangoztatja.

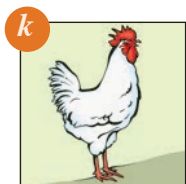
A **g** hang társítása élményhez: képeskönyv nézegetése, a liba és a gúnár fogalmának gyakorlása.

48. A KIS LIBAPÁSZTOR

Egy botra szalagot erősítünk a libapásztor számára. Amíg a libapásztor kihajtja a ludakat, az úton hangosan gágognak, de legelés közben elcsendesednek.

49. GYERTEK HAZA, LUDAIM!

A játékot az eredeti szabály szerint játsszuk. A libák futás közben hangosan gágognak.

A **k** hang társítása élményhez: kakasfejet készítünk a gyermekekkel.

50. KAKASKA, ADJ HANGOT!

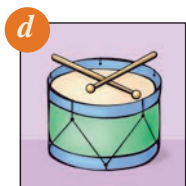
A gyermekek körbe ülnek nevelőjüket, egy gyermek a nevelő ölébe hajtja a fejét. Egy másik gyermek mögéjük áll. Az eltakart szemű kisgyermek kéri:

„Kakaska, adj hangot!”

A háta mögött álló gyermek utánozza a kakas hangját (kkkkkk). Találat esetén helyet cserélnek.

51. BAROMFIUDVAR

A terem egyik részében a baromfiudvar: kis fürdőmedence a libáknak, dombocska a kakasoknak, ahol kapirgálhatnak. A szerepjáték módját a pedagógus és a gyermekek ötletei határozzák meg.

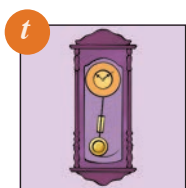
A *d* hang társítása élményhez: meghallgatjuk a dob hangját, utánozzuk a dobverés mozdulatát.

52. DOBKERESŐ

A teremből kimegy egy kisgyermek, aki elől eldugtuk a dobot. Ha bejövetele után megtalálja, hangosan dobolhat. Utána a csoport utánozza a dobszót, a két mutatóujj a dobverő.

53. HANGERŐSÍTÉS

Kerek sajtos dobozokból dobokat készítünk. A hangerősítők a gyermekek, akik a játékvezető irányításának megfelelően változtatják a dob hangerejét.

A *t* hang társítása élményhez: meghallgatjuk az óra tiktakoló hangját.

54. ÓRÁSNÁL

Nagy ingaórát készítünk dobozból. (Vagy sok kicsit gyufásdobozból.) Az ingát tiktakoló hangadás kíséretében mozgatják a gyermekek.

55. HOVÁ BÚJT AZ ÓRA?

A teremből kimegy egy kisgyermek, aki elől eldugtuk az órát. Ha bejövetele után megtalálja, hangosan tiktakol. Utána a csoport utánozza az óra hangját, mutatóujjal az inga mozgását.

Ha a tanulók az instrukció alapján nem a várt szót mondják, befejezzük helyettük a mondatot, és úgy kérdezzük rá a hallott hangra, de a választ már nem értékeljük.

Néhány figyelemreméltó szempont:

- ◆ Figyeljünk a kérdezett hangok kiejtésére! Azért szerepelnek mindig az instrukció végén, hogy ne legyen toldalékhangos az ejtés.
- ◆ Könnyítésként a szó értelmezéséhez időnként használjunk gesztusjeleket (9. sz. táblázat).
- ◆ A teljesítményt nem értékeljük, csak a tanuló figyelmét, feladattudatát, mindezt csak pozitív megerősítéssel.
- ◆ A tanuló választát nem javítjuk, ez majd a fejlesztés teendője lesz.

A FON-E mérés használata

A tanuló mellett ülünk, előtünk a feladatort első oldal. Hívjuk fel a figyelmét arra, hogy a keskeny szavak rímelvek egymással. Mondjunk példákat a rímpárra: méz – méz-szár – szár – ebédel – ebédelés, táll – Pál, alma – Ótina. A befejezetlen mondat végén a hangosítást megvárjuk, észleltük, hogy a mondat befejezése már a tanuló feladata. A felemlő hangszóval egy időben rámutatunk a képre. Várunk pár másodpercet, hogy a tanulóknak legyen ideje a válasza. Az első opciózás időtartamát próbafeladatunk vesztük, nem értékeljük.

Minden szeptimál csak az egyik hangra kérdezzük rá (a kezdeti 9. sz. táblázata és a mérés jegyzőkönyve szerint).

Minden jó válasz ✓, a helytelen választ nem jelöljük. A helyes választ a beszédhanghallas komponenssel szerint összegezzük, így kapjuk meg a fejlesztés tervezésének kiindulópontját.

Ha a tanuló az instrukció alapján nem a várt szót mondja, befejezzük helyettük a mondatot, és így kérdezzük rá a hallott hangra, de a választ már nem értékeljük.

Próba feladat

Mondatbefejező jellel játszunk. Először a mondatot és rámutatunk a képre. Észre fogod venni, hogy a befejezett szavak rímelvek egymással. Segítenek a képek, amire majd rámutatunk. Próbáld meg a képek segítségével befejezni a mondatokat! Mutasd is a képet!

Nagyon fúj a... **Mutasd és mondd!**

A futóverseny végén van a... **Mutasd és mondd!**

Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy sz?
Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy c?

Vízben él a... **Mutasd és mondd!**

A fiú mutatja, hogy nem jól... **Mutasd és mondd!**

A kislány játszik vele, ez egy... **Mutasd és mondd!**

A nagygyűlölem a marfia meg... **Mutasd és mondd!**

Erőben sok terem belőle, ez a... **Mutasd és mondd!**

Háborúban nagyot robban... **Mutasd és mondd!**

Ismered a számot? Ez pontosan... **Mutasd és mondd!**

A ló szekeret... **Mutasd és mondd!**

Ez egy... **Mutasd és mondd!**

Nem hegy, annál kisebb, ez a... **Mutasd és mondd!**

Ez a piros, savanyú ízű gyümölcs a... **Mutasd és mondd!**

Ez a fiú meg valahová... **Mutasd és mondd!**

A kijelentő mondat végén van a... **Mutasd és mondd!**

Ez a fiú csomagot ki... **Mutasd és mondd!**

Ez egy madár... **Mutasd és mondd!**

Ez a fiú egy ládát nem húz, hanem... **Mutasd és mondd!**

Autók háza a... **Mutasd és mondd!**

Ha megtámadják, csíp. Nem hellek, hanem... **Mutasd és mondd!**

12 órákor ebédelünk, ez éppen... **Mutasd és mondd!**

A havas, hideg évszak a... **Mutasd és mondd!**

Eltört az asztal... **Mutasd és mondd!**

Kincsek lapulnak benne, ez a kincs... **Mutasd és mondd!**

A hegyes vadszéknek másik neve nem kard, hanem... **Mutasd és mondd!**

Nagyi finom sült akar sütni, ezért előt... **Mutasd és mondd!**

Ez itt egy... **Mutasd és mondd!**

Ezek pedig az... **Mutasd és mondd!**

A sivatag hajójának is nevezik, ez a púpú... **Mutasd és mondd!**

Ugye nem sokat nézed? Ez a... **Mutasd és mondd!**

A festés eszköze az... **Mutasd és mondd!**

Sálalába tesszük, ez a savanyú... **Mutasd és mondd!**

Télen a nyakunkat védi a... **Mutasd és mondd!**

Ne léj belei! Eső után nagy a... **Mutasd és mondd!**

A fedtetek fejlődje a... **Mutasd és mondd!**

Amikor házat építenek, ezzel kezdik. Ez az... **Mutasd és mondd!**

Szereti a banánt a... **Mutasd és mondd!**

Régen lisztet őrltek benne, ez a... **Mutasd és mondd!**

A legmelegebb évszak a... **Mutasd és mondd!**

A munkások itt alkalmazzák kécskének, ez a... **Mutasd és mondd!**

Könnyedén felemel a sziklát, mert nagyon... **Mutasd és mondd!**

Több erőt is látsz, ez a táj... **Mutasd és mondd!**

5. ábra. A FON-E mérés javított mérőlapjai
A kinyomtatott mérőlapokat a könyv tartalmazza (a hátsó borító előtt)

Az oppozíciós szópár	Instrukció
<p>Próba feladat szél – cél Az első oppozíciós szópárt próba feladatnak vesszük, nem értékeliük.</p>	<p>Mondatbefejező játékot játszunk. Elkezdem a mondatot, és rámutatok a képre. Észre fogod venni, hogy a befejezett szavak rímelnek egymással. Segítenek a képek, amire majd rámutatunk. Próbáld meg a képek segítségével befejezni a mondatokat! Mutass te is a képre! Nagyon fúj a... A futóverseny végén van a... Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy sz? Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy c?</p>
<p>hal – hall</p>	<p>Vízben él a... A fiú mutatja, hogy nem jól... Értelmezést segítő gesztusjel: Utánozzuk a rajzon látható mozdulatot. Melyik szóban hallottad rövidebben azt a hangot, hogy l?</p>
<p>baba – papa</p>	<p>A kislány játszik vele, ez egy... A nagyszüleim a mama meg a... Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy b?</p>
<p>bomba – gomba</p>	<p>Háborúban nagyot robban a... Erdőben sok terem belőle, ez a... Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy g?</p>
<p>húsz – hűz</p>	<p>Ismered a számot? Ez pontosan... A ló szekeret... Értelmezést segítő gesztusjel: testünk előtt tartott, összezárt két kezünket magunk felé húzzuk. Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy z?</p>
<p>dob – domb</p>	<p>Ez egy... Nem hegy, annál kisebb, ez a... Értelmezést segítő gesztusjel: vízszintesen tartott tenyérrel mutatjuk a hegy és a domb magasságbeli különbségét. Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy m?</p>
<p>meggy – megy</p>	<p>Ez a piros, savanyú ízű gyümölcs a... Ez a fiú meg valahová... Melyik szóban hallottad rövidebben azt a hangot, hogy gy?</p>
<p>pont – bont</p>	<p>A kijelentő mondat végén van a... Ez a fiú csomagot ki... Értelmezést segítő gesztusjel: magunk előtt tartott, összezárt két kézzel a kibontás mozdulata: az összeért kezek kifelé mozdulnak. Melyik szóban hallottad azt a hangot, hogy p?</p>

6. SZ. MELLÉKLET

OPPOZÍCIÓS SZÓPÁROK AZ IDŐTARTAM
MEGKÜLÖNBÖZTETÉSÉHEZ

A beszédhangok időtartamának megkülönböztetésének egy másfajta szituációja. Az időtartamot egy szón belül kell megkülönböztetni. A differenciáló játékok a gyakorolt hangpárokat nem határozzák meg, erre ez a gyűjtemény ad segítséget.

Rövid/hosszú magánhangzók egy szón belül

i - í

bízik	hízik	kínai	pirít	sivít
dívik	kibír	kirí	ritkít	tisztít
hídi	kihíz	kisír	simít	világít

o - ó

bogyó	fogó	gombócos	lottó	pótol
bohóc	folyó	hordó	mosógép	szólok
borsó	forró	kódog	nyomó	szorzó
dominó	fosztó	kóros	olló	Tódor
focizó	fotó	korsó	pókos	torzó

ö - ő

bölcső	dőlök	hörgő	menőkhöz	szőrös
bőrök	evezőhöz	jövők	mentőhöz	töltő
cipőhöz	gőzöl	Kőrös	öntő	töltőtoll
csődör	gőzölög	kötő	őrök	tömő
csörgő	győzöl	kötőtű	szökőkút	tőrös

u - ú

buszú	csúnyul	húzzuk	púpu	súgjuk
csúful	gyúrjuk	nyúlunk	rútul	sujtású

ü - ű

bűnük	csűrük	fűzzük	szűrtük	tűrtük
bűzük	fűtünk	gyűrünk	szűrük	tűzük

7. SZ. MELLÉKLET

OPPOZÍCIÓS SZÓPÁROK

(Ványi Ágnes–Schwalmné Navratil Katalin gyűjteményéből, 1998)

A szógyűjtemény a beszédhangok időtartamának megkülönböztetéséhez ad ötleteket. A differenciáló játékok a gyakorolt hangpárokat nem határozzák meg, erre ez a gyűjtemény ad segítséget.

Szópárok a mássalhangzók időtartam-különbsége alapján

b - bb

baba-babba	ebe-ebbe	lábal-lábbal
------------	----------	--------------

c - cc

lécel-léccel	vice-vice
--------------	-----------

d - dd

ebédel-ebéddel fed-fedd	földel-földdel	had-hadd!	hidal (áthidal)-híddal	térdel-térddel
----------------------------	----------------	-----------	------------------------	----------------

g - gg

magol-maggal	ragoz-raggal	regél-reggel	szögel-szöggel
--------------	--------------	--------------	----------------

gy - ggy

agyal-aggyal	fagyal-faggyal	megy-meggy
--------------	----------------	------------

j - jj

fájón-fájjon	fejel-fejjel	szájal-szájjal	tejel-tejjel
--------------	--------------	----------------	--------------

k - kk

csókol-csókkal	kékel(ik)-kéekkel	sakál-sakkal	sarkall-sarkkal	székel-széekkel
----------------	-------------------	--------------	-----------------	-----------------

l - ll

ál-áll	fülel-füllel	haló-halló	lila-Lilla	szelő-szellő
álom-állom	hal-hall	halom-hallom	rosszal-rosszall	tol-toll
eleped-elleped	halat-hallat	kel-kell	szál-száll	tolat-tollat
előtt-előtt	halé-hallé	kelet-kellet	szelem-szellem	ülő-üllő

TARTALOM

BEVEZETŐ	5
A beszédhangkésztség elmélete	7
A beszédhanghallás általános jellemzői	8
Szaktudományos áttekintés, a jelenlegi helyzetkép	9
A DIFER programcsomag beszédhanghallást mérő tesztje	9
Az elsajátítási folyamat országos helyzetképe (2004)	10
Pedagógiai tanulságok, tennivalók	11
A módszertani segédanyag célja, jellege, tartalma	12
A BESZÉDHANGHALLÁS ÉS JELLEMZŐI	14
A beszédészlelés neurológiai alapjai	14
A készség fejlődése	15
A beszédhanghallás folyamata	17
A beszédhanghallás komponensei	20
A komponensek (a beszédhangok tulajdonságai) szerinti hangpárok csoportosítása	22
A beszédhanghallás összetevőinek fejlődése	23
A beszédhanghallás szerepe a beszédészlelésben	24
A beszédhanghallás szerepe a beszédértésben	27
A beszédhanghallás szerepe az olvasás folyamatában	28
A beszédhanghallás szerepe a helyesírás folyamatában	31
A beszédhanghallás szerepe az idegen nyelv tanulásában	32
A BESZÉDHANGHALLÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	34
A hangképzet kialakítása	34
A hangképzet kialakítását segítő játékok (hangoztató játékok)	40

Valamennyi hang hangoztatására alkalmas játékok	55
Versek a hangoztatáshoz	57
Beszédhang felismerése receptív és expresszív szinten	59
A beszédhang felismerésének fejlődését segítő játékok	60
Beszédhang felismerése receptív szinten	60
Beszédhang felismerése expresszív szinten	62
Beszédhang felismerése szavakban receptív szinten	65
Beszédhang felismerése szavakban expresszív szinten	68
A beszédhangok megkülönböztetését segítő játékok	71
Izolált beszédhangok megkülönböztetésének játécai (receptív szint)	73
Izolált beszédhangok megkülönböztetésének játécai (expresszív szint)	76
Beszédhang differenciálása szavakban. Receptív szint	77
Beszédhang differenciálása szavakban. Expresszív szint	81
Időtartam megkülönböztetése önállóan ejtett hangok idejének megkülönböztetésével (receptív szint)	86
Időtartam megkülönböztetése önállóan ejtett hangokkal (expresszív szint)	89
Időtartam megkülönböztetése szavakban receptív szinten	91
Időtartam megkülönböztetése szavakban expresszív szinten	93
Az időtartam-differenciálás gyakorlási lehetőségei	95
Szegmentálás, tagolás	98
Szegmentálás (tagolás), szerialitás (sorrendiség) receptív és expresszív szintű gyakorlási lehetőségei	99
A szegmentálás, a tagolás és a szótóállandóság gyakorlási lehetőségei	104
A beszédhanghallás készség és a fonológiai tudatosság képesség fejlesztésének tanulságai	107
A helyesírási készség és képesség	109
A beszédhangok tulajdonságainak eldöntése saját ejtésben: a beszédhanghallás készség és a fonológiai tudatosság képesség expresszív szintje	110

A FON-E mérőeszköz (a fonológiai tudatosság expresszív mérése)	110
A FON-E mérés bemutatása	112
A <i>FON-E</i> mérés használata	116
A <i>FON-E</i> mérés jegyzőkönyve (13. sz. melléklet)	119
Záró gondolatok	120
Szakirodalom	121
Fejlesztésre ajánlott módszerek, munkatankönyvek, feladatgyűjtemények	127
Mellékletek	128

A kötethez az alábbi segédeszköz rendelhető:

MS-9328

SZÍNES HÍVÓKÉP- ÉS SZÓKÁRTYAGYŰJTEMÉNY
(37 db nagy méretű hívókép és 192 db rajzos szókértá).

A rajzos szókértákon az egyes beszédhangokhoz tartozó
legjellemzőbb szavakat illusztráltuk.